

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**О Н О В Л Е Н Н Я З М І С Т У , Ф О Р М Т А
М Е Т О Д І В Н А В Ч А Н Н Я І В И Х О В А Н Н Я
В З А К Л А Д А Х О С В І Т И**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 28

Заснований в 1996 році

Рівне – 2004

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 28. — Рівне: РДГУ, 2004. — 132 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем теорії педагогіки, дидактики, історії педагогіки, методики навчання, виховання, розвитку, трудової та графічної підготовки і профорієнтації дітей та учнівської молоді в закладах освіти.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних психологів, вихователів, учителів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Хом'як Іван Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янциур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор
(відповідальний секретар) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Воробйов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний університет „Рівненський економіко-гуманітарний інститут” ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Левківський Михайло Васильович – доктор педагогічних наук, професор (Житомирський державний педагогічний університет ім. Івана Франка);

Лисенко Неля Василівна – доктор педагогічних наук, професор (Прикарпатський державний педагогічний університет ім. В. Стефаника);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Малафійк Іван Васильович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Мігюров Борис Никифорович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – кандидат психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павлютенков Євген Михайлович – доктор педагогічних наук, професор (Запорізький обласний інститут удосконалення вчителів);

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Пасічник Ігор Демидович – доктор психологічних наук, професор (Національний університет “Острозька Академія”);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Савчин Мирослав Васильович – доктор психологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний інститут ім. Івана Франка);

Терещук Григорій Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Тернопільський державний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Затверджено Вченою Радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол №9 від 30.04.2004 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додаток до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 07 — 9.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2004

4. В. Детская книга и чтение в детском возрасте //Семья и школа. – 1884. – Т. 1-П. – С. 103-115.
5. Сыропятова Ю. О детском чтении //Женское образование. – 1890. – № 2. – С.113-131.
6. Каринцев Н. О детском чтении //Воспитание и обучение. – 1911. – № 4. – С. 97-110.
7. Миропольский С.И. К вопросу о книге для детского чтения в нашей народной школе. – По поводу книги “Наш друг” Корф Н.А. //Семья и школа. – 1872. – Т. 1 – С. 285-353.
8. Тихомиров Д.И. Обучение в народной школе //Народная школа. – 1872. – № 4. – С. 17-18.
9. Леонтьева Н. Как должны читать наши дети //Образование. – 1894. – № 5-6. – С. 535-539.
10. Елачич Е. Место морали в детской книге //Педагогическое обозрение. – 1912. – № 1. – С. 3-14.
11. О внеклассном чтении учащихся низших классов //Педагогическое обозрение. – 1912. – № 10. – С. 60-62.

Резюме. Гордей Н.Н. Исторический взгляд на детскую литературу в педагогической журналистике второй половины XIX – начала XX века. Доказано, что особое внимание в педагогической журналистике уделялось обоснованию социально-педагогической роли родителей, в частности женщины-матери, в умственном воспитании детей. Выполнение социально-воспитательных функций требовало от первых воспитателей, духовных наставников с одной стороны высокого уровня общей культуры, с другой – овладение психолого-педагогическими знаниями.

Ключевые слова: семейное воспитание, сущность, содержание, отечественная педагогическая журналистика, детская литература.

Summary. Hordi N.M. Children literature historical in the pedagogical journalism in the second part of the XIX – the beginning of the XX thcentury The role of pedagogical journalistics in popularization of the authoritative scientists', doctors' views according to the problem of the mental upbringing of the children is exposed.

Key words: essence, ways of mental upbringing, states, native pedagogical press.

Одержано редакцією 03.02.2004.

УДК: 37(091)(477) В.В. ОМЕЛЬЧУК

ОСВІТНІ ІНІЦІАТИВИ ТАДЕУША ЧАЦЬКОГО

Резюме. В статті розглядаються освітні ініціативи польського вченого і діяча у галузі освіти Т.Чацького.

Ключові слова: Волинь, освіта, навчання, виховання, школа, гімназія, ліцей.

Наріжним каменем державотворчих процесів в Україні стало створення національної системи освіти. Розв'язання цієї проблеми активізувало потребу ретроспективного аналізу історико-педагогічних явищ, об'єктивного опрацювання, переосмислення та висвітлення, з метою усвідомлення їх сутності, розгляду позитивного досвіду минулого у контексті сучасних культурно-освітніх змін. Йдеться про дослідження історії української освіти і педагогічної думки з урахуванням пріоритетів їх розвитку у різних регіонах країни, зокрема як інституціональних так і персоналогічних.

Про стан розвитку освіти і культури на Волині можна судити не тільки за кількістю шкіл, що існували, але й на підставі громадсько-педагогічної діяльності культурно-освітніх діячів. Значний період в становленні і розвитку освіти на Волині пов'язаний з діяльністю відомих польських діячів, а саме: А. Чарторийського, Т.Чацького і Г.Коллонтая, зусиллями яких була створена нова система освіти, яка засвідчувала нові позитивні зрушення в галузі освіти.

Особливий інтерес для сучасних науковців, істориків і краєзнавців складають освітні ініціативи Тадеуша Чацького. Аналіз останніх історико-педагогічних досліджень і публікацій свідчить про відсутність глибокого і об'єктивного висвітлення даної проблеми. Окремі аспекти цієї проблеми висвітлюються у роботах Д.Дорошенка, Г.Магнера, Д.Шовкопляса та інших. Ці історичні розвідки безсумнівно збагатили науково-інформаційну базу даного дослідження. Проте серед досліджень відсутні праці системного характеру, які б висвітлювали освітні ініціативи Т.Чацького. Зокрема, в окремих історичних дослідженнях діяльність Т.Чацького оцінюється досить односторонньо і упереджено. Запропоноване дослідження спрямоване на висвітлення альтернативних підходів, оцінок щодо громадсько-освітньої діяльності Т.Чацького.

Найактивнішу діяльність в напрямку розвитку шкільництва на Волині в кінці XVIII – початку XIX століття розгорнув Тадеуш Чацький, “як головний візитатор шкіл Київської, Волинської й Подільської губерній” [4, 76]. Це було початком педагогічної діяльності Тадеуша Чацького. З часу вступу Чацького на посаду візитатора училищ історія його життя з'єдналась з історією свого краю.

Т.Чацький (1765 – 1813) – польський вчений і діяч у галузі освіти й культури. Разом з Г.Коллонтаєм заснував Кременецький ліцей, школу геометрів і механіків. Вважав, що загальна освіта повинна поєднуватись з професійною підготовкою, яка має починатись в початковій школі.

Відомо, що у XVIII столітті головними учбовими закладами були Київська і Віденська Духовні академії. В останній повністю панували єзуїти. Володіючи значними капіталами, вони користувалися величезним довір'ям у суспільстві і в уряді, усунули від освітянської діяльності всі інші католицькі ордени. Захопивши монополію на навчання і виховання, єзуїти впровадили одне богослов'я, а вивчення філософії не

йшло далі середньовічної схоластики; викладання давніх і нових літератур було в занепаді. Відповідно таким же змістом були наповнені і підручники – далекі від життя.

Історичні факти свідчать, що після третього поділу Польщі число учнів в освітніх закладах значно зменшилось. Якщо у 1793 році в старших класах навчалось 437 учнів, то в 1803 році – всього 125, в усіх повітових училищах – 1450, а в приходських – 125. У Волинській губернії на 235 жителів навчався лише один учень, в Подільській – на 293, а в Київській – на 999 [3, 127].

Таким чином, на початок XIX століття справа освіти на Правобережній Україні потребувала нагального реформування. Цю досить поважну і відповідальну справу очолює відомий польський діяч Тадеуш Чацький, який майже весь свій час проводив, переїжджаючи з Волині на Поділля, Київщину для ревізії і обладнання шкіл. За кілька місяців він, об'їхавши багатьох дворян, зібрав два мільйони польських злотих на освітянські потреби [1, 257-258].

За пожертвувані польською шляхтою й духовенством гроші він переорганізував або позасновував середні школи у Володимирі, Дубровиці, Житомирі, Клевані, Луцьку, Любарі, Межиріччі, Овручі та поза Волиню – в Барі, Бердичеві, Вінниці. У Київській, Волинській, Подільській губерніях Чацький заснував 126 приходських училищ.

Найперша згадка про зміст задуманих ним змін у системі навчання відноситься до 7 вересня 1803 року – дня проведення конференції у місті Кременці, де Т.Чацький виступив з конкретними пропозиціями. Зокрема, він запропонував відкрити три гімназії, в яких мали викладати мови, літературу, фізику, механіку, природознавство, ботаніку, садівництво і рільництво, хімію, хірургію. При кожній школі, починаючи з парафіяльних, повинні бути земельні ділянки. Для підготовки вчителів народних шкіл планувалося відкриття конвікту. При кожній гімназії – школа гувернанток.

У спогадах про Волинь Й.Кульжинський пише, що особливим предметом турбот Т.Чацького стала Кременецька гімназія, яку він зробив зразковим навчально-виховним закладом. Це була його гордість і слава. Після закінчення першого навчального року, 15 червня 1806 року, підводячи його підсумок, Чацький, звертаючись до архієпископа Цецишевського, сказав: "...благослови это училище! Наши покорные сердца Творец примет в жертву через твои святые руки. Это твое дело, которым ты ныне утешаешься. Будь уверен, что мы желаем этому училищу существовать только до тех пор, пока оно будет украшаться религией и добродетелью. Пусть оно превратиться в развалины, ежели запятнает себя преступлением". [3, 130].

Діяльність Т.Чацького на освітянській ниві дістала неоднозначну оцінку в історії. Історики, які представляли офіційну думку російських урядових кіл – В.Пероговський, П.Батюшков, М.Владимирський-Буданов зазначали, що прихованою метою шкіл відкритих Чацьким була колонізація і окатоличення місцевого православного населення, і що мета ця виявилася лише під час польського повстання 1830 року.

Російський історик П.М.Батюшков вважає, що діяльність польських діячів була небезпечною і спрямованою на ополячення російського (неукраїнського) населення в південно-західній Росії. Адама Чарторийського і Тадеуша Чацького він називає ворогами російського населення. Освіта для Чарторийського, на думку Батюшкова, була не метою поліпшення освіченості і добробуту народу, а засобом для ополячення російського населення.

Іншу оцінку діяльності польських просвітителів дає відомий український історик Дмитро Дорошенко. На його думку, "Шкільна справа під проводом куратора округи, князя Адама Чарторийського, а особливо його талановитого помічника Тадеуша Чацького, дідача з Київщини, великого польського патріота, почала дуже гарно розвиватися в чисто польському національному дусі. Чацький зумів продвинути польське громадянство на щедри жертви, на користь шкільництва, і весь край укритися густою сіткою середніх шкіл, а для вищої освіти був заснований у Кременці на Волині ліцей із прекрасною бібліотекою й різними допоміжними установами." [2, 269].

На думку Барановського, діяльність Т.Чацького принесла багато зла для всієї Західної Русі і що саме йому та його вихованцям країна має завдячувати смутами 1863-1864 років.

Більш об'єктивне бачення ролі Чацького як фундатора освіти знаходимо у В.Шульгіна, який, подаючи дані про кількість шкіл і учнів у них до реформ Чацького і по його смерті, визнає вагомий внесок останнього в поширення освіти [8, 29-32].

Один із сучасних російських істориків Генріх Магнер підкреслює, що в умовах самодержавно-кріпосного ладу Тадеуш Чацький демократизував освіту, зробив її в принципі доступною для всіх аж до 1831 року, коли з приводу польського повстання за наказом Миколи I у південно-західних губерніях було закрито 248 навчальних закладів. На думку Г.Магнера, відомий польський діяч дотримувався прогресивного погляду щодо навчання дітей рідною мовою. Проте слід зазначити, що хоч Чацький і був прихильником погляду, що дітей треба навчати рідною мовою, але в Кременецькій гімназії панівною була польська [5, 26].

Під час візитаторства Чацького викладання в навчальних закладах велося і польською і російською мовами, в сільських школах – тією, яку краще знали діти (залежно від віросповідання). Тому можливість будь-яких конфліктів на національному та релігійному ґрунті виключалося.

У своїй промові при відкритті Київської гімназії в 1812 році Тадеуш виступив проти "нешасних незгод", закликів скинути тягар минулого, коли "зловживав щастям поляк у Росії, зловживав щастям росіяні у Польщі", і, звертаючись до вчителів, сказав: "Налагоджуйте між учнями відносини щирої приязні... Старайтеся ставити і оздоблювати олтар згоди і єдності" [5, 28].

Відвідавши у 1846 році Кременець, Тарас Шевченко у повісті “Варнак”, написаній російською мовою, устами свого героя, колишнього кріпака з берегів Случі, сказав так: “Мир праху твоему, благородный Чацкий! Ты любил мир и просвещение! Ты любил человека, как нам Христос его любит заповедал!» [6, 148].

Таким чином, завдяки таланту і працьовитості Чацького з початку XIX століття на Правобережній Україні значно зросла кількість шкіл і кількість учнів у них, була змінена сама система навчання. Навчальні заклади зайнялися світським вихованням у поєднанні з певною спеціалізацією у навчальному процесі. Завдяки Тадеушу Чацькому були забезпечені нормальні фінансові умови функціонування шкіл. Закритий Кременецький лицей став матеріальною основою Київського університету, у якому у 1834 році із двадцяти професорів – шістнадцять були кременецькі, а в 1835 – з двадцяти семи – двадцять кременецьких [7, 34-35].

Дане дослідження не дає вичерпної інформації щодо освітньої діяльності Т.Чацького. На часі вже постає потреба у всебічному вивченні педагогічної спадщини відомого польського діяча.

ЛІТЕРАТУРА

1. Батюшков П.Н. Вольнь. Исторические судьбы Юго-Западного края. – СПб., 1888. – 447с.
2. Дорошенко Д. Нарис історії України: У 2т. – К. – М'юнхен: Дніпрова хвиля – Глобус, 1992. – Т.2. – 349с.
3. Кульжинский Й. Воспоминания о Вольни.// Весник Западной России. – Вильно, 1865. – Т.1. – Кн.2. – С.127, 130, 134.
4. Левкович І. Нарис історії Волинської землі до 1914 року. – Вінніпег, 1953. – 159с.
5. Магнер Г. Три Чацьких.// Велика Волинь. – Житомир, 1994. – С. 26-37.
6. Шевченко Т. Варнак. // Вибрані твори: в 5 т. – К., 1985. – Т.3. – 148с.
7. Шовкопляс Д., Шовкопляс І. Волинь: пам'ятки і люди.// Волинський музей. – Луцьк, 1998. – С.34-35.
8. Шульгин В. Юго-Западный край в последнее двадцатилетие (1838-1863). – К, 1864. –С.29-32.

Резюме. В статті розглядаються просвітельські ініціативи польського ученого і діяча в сфері освіти Т.Чацького.

Ключевые слова: Вольнь, просвещение, обучение, воспитание, школа, гимназия, лицей.

Summary. The article deals with the educational initiatives of a Polish scientist and a prominent figure in the sphere of education I. Chatsky.

Key words: Volyn, education, instruction, upbringing, school, gymnasium, lyceum.

Одержано редакцією 04.03.2004.

УДК: 372 Л.І. ТЮТЮННИК

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УКРАЇНОЗНАВЧОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ

Резюме. У статті подано ретроспективний аналіз надбань української дошкільної етнопедagogіки, що можуть бути використані в сучасній практиці дошкільного виховання.

Ключові слова: етнопедagogіка, народознавство, дошкільний вік.

Утвердження державного суверенітету України, національне відродження, подальший розвиток духовної культури українського народу зумовили потребу активної науково-дослідницької роботи в галузі українського національного виховання. Корені національної психології, національного характеру, мислення та самосвідомості закладаються в дошкільному дитинстві. Дошкільний вік, за визначенням психологів (Л.С.Виготський, О.В.Запорожець) вважається найбільш сензитивним у розвитку дитини. В цей період активно формуються моральні норми поведінки, почуття любові до своїх батьків, рідного дому, народу, краю, виникають першооснови зв'язків зі своїм історичним коренем, закладаються підвалини національного менталітету. Зміцнення педагогічних позицій родинного і суспільного виховання, формування підростаючої особистості успішніше реалізується, якщо дошкільнята зростають і розвиваються в процесі духовних надбань народу.

Українська народна педагогіка покладена в основу сучасних концепцій національного виховання на Україні (Л.Артемova, В.Кузь, Ю.Руденко, З.Сергійчук, М.Стельмахович та ін.). Відомі різні визначення понять “національне виховання” і “система національного виховання”. Під національним вихованням розуміється “виховання дітей на культурно-історичному досвіді рідного народу, його традиціях, звичаях, обрядах, багатовіковій мудрості, духовності” [4,64]. Національне виховання розглядається як конкретно-історичний прояв загальнолюдського гуманістичного і демократичного виховання, як етнізація дітей, що є невід'ємним компонентом їхньої соціалізації (В.Кузь, Ю.Руденко, З.Сергійчук). Національне виховання, на думку цих вчених, ніяким чином не є однобічним, навпроти, воно “увічніює в підростаючих поколіннях як специфічне, самобутнє, що властиве конкретній науці, так і загальнолюдське, що властиве всім націям світу” [4,64].

Під національною системою виховання розуміють історично обумовлену і створену самим народом систему сімейних цінностей, ідей, поглядів, переконань, ідеалів, традицій, звичаїв, навчально-виховних установ та інших форм соціальної практики, спрямованих на організацію життєдіяльності підростаючих поколінь, “виховання їх у душі природно-історичного розвитку матеріальної і духовної культури нації” [4,64].

ЗМІСТ

1. <i>Сіончук О.В.</i> Прогресивні освітянські ідеї XVII-XVIII століття в Києво-Могилянській академії.....	3
2. <i>Гордії Н.М.</i> Історичний погляд на дитячу літературу в педагогічній журналістиці другої половини XIX-початку XX століття	6
3. <i>Омельчук В.В.</i> Освітні ініціативи Тадеуша Чацького	9
4. <i>Тютюнник Л.І.</i> Теоретичні засади українознавчої роботи з дітьми	11
5. <i>Бондарик М.В.</i> За традиціями рідного краю	15
6. <i>Іванова Л.І.</i> Аналітико-синтетична діяльність молодших школярів на уроках читання	17
7. <i>Шутяк В. Г. , Шутяк О. Ф.</i> Інтеграція змісту навчального матеріалу в початкових класах	21
8. <i>Гоголь Н.В.</i> Емоційно-оцінна діяльність молодших школярів на уроках читання.....	25
9. <i>Хом'як І.М.</i> Методика експериментального навчання орфографії	30
10. <i>Антончук О.М.</i> Дидактичні основи вправ з орфографії у 5-7 класах.....	35
11. <i>Хоронджевський О.М.</i> Формування гігієнічної культури у школярів основної школи в процесі трудового навчання – запорука профілактики професійних захворювань	38
12. <i>Ващук О.В.</i> Система навчальних задач обробки табличної інформації при вивченні мови програмування Паскаль	41
13. <i>Корейчук М.П.</i> Педагогічні умови організації і керівництва шкільним інструментальним ансамблем.....	47
14. <i>Климчик Т.В.</i> Народно-пісенна творчість як засіб формування морально-духовних цінностей учнів на заняттях хорового колективу.....	50
15. <i>Бех М.І.</i> Спільна діяльність школи та вузу як педагогічна система формування у старшокласників образу Я-професіонал	52
16. <i>Перегудова В.І.</i> Активізація самостійної роботи майбутніх учителів трудового навчання при вивченні дисципліни „Основи стандартизації та управління якістю”.....	55
17. <i>Загородня Л.П.</i> Застосування методів активізації навчальної діяльності у процесі професійної підготовки майбутнього вихователя.....	58
18. <i>Янцур М.С.</i> Тестовий контроль рівня методичної і профорієнтаційної підготовки майбутніх учителів трудового навчання	60
19. <i>Голіяд І.С.</i> Дидактичний аналіз методичного забезпечення курсу креслення в закладах освіти України.	66
20. <i>Кирильчук Ю.В.</i> Дослідження ефективності педагогічних ігор у підготовці вчителів креслення	71
21. <i>Козяр М.М.</i> Педагогічні аспекти застосування сучасних інноваційних технологій в графічній підготовці студентів	75
22. <i>Сингаївський Д.В.</i> Формування технічного стилю мислення шляхом забезпечення раціональної послідовності використання в педагогічному процесі навчальних творчих технічних задач	78
23. <i>Жигір В.І.</i> Проблеми організації педагогічної практики студентів	83
24. <i>Пальчевський С.</i> Сугестологічна майстерність соціального педагога	87
25. <i>Джура О.Ф.</i> Новизна педагогічної концепції Б.Л. Яворського через організуючі принципи концепції музичного твору	90
26. <i>Буцяк В.І.</i> Мотиваційно-спонукальний компонент стилевідповідної підготовки студентів-піаністів	94
27. <i>Турко Н.Є.</i> Використання інноваційних методів „Шкіл гри на бандурі” в підготовці вчителів музики	97
28. <i>Самалюк І.Й.</i> До питання про формування поліфонічного мислення студентів-баяністів	99
29. <i>Останчук М.М.</i> Про розробку спецкурсу „Українська фортепіанна культура XVII-XX століть” для студентів музичних факультетів вищих навчальних закладів	102
30. <i>Ярмак Т.М.</i> До проблеми формування в класі фортепіано навичок виконання поліфонічних творів Й.С. Баха	105
31. <i>Терлецький М.М.</i> Шляхи підвищення якості підготовки музиканта-духовика до його оркестрової діяльності	109
32. <i>Федоряк Л.М.</i> Развитие познавательной активности студентов в условиях применения современных информационных технологий	113
33. <i>Рябоконе О.</i> Оптимізація неперервної іншомовної самопідготовки менеджерів зовнішньо економічної діяльності як актуальна проблема лінгводидактичної теорії і практики.....	116
34. <i>Коломієць М.Б.</i> Престиж професії вчителя в сучасних умовах	121
35. <i>Харламенко В.Б.</i> Використання вчителями трудового навчання освітніх технологій – основа для розвитку творчої особистості учня.	124
Відомості про авторів	128

Наукове видання

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в
закладах освіти

Збірник наукових праць

НАУКОВІ ЗАПИСКИ РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Випуск 28

Заснований у 1996 р.

Відповідальний за підготовку збірника до видання Янцур М.С.

Технічний редактор Курченко Н.Б.

Комп'ютерна верстка Хомяк О.Л.

Здано до набору 20.04.2004 р. Підписано до друку 30.04.2004 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 19,75. Обл. вид. арк. 20,05. Замовлення № 32/1. Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет, кафедра професійної педагогіки і трудової підготовки (к. 98,
тел. 22-11-18)

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

О – 59 **Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах
освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського
державного гуманітарного університету. Випуск 28. — Рівне: РДГУ, 2004.
— 132 с.**

ISBN 966 — 7281 — 07 — 9.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем теорії педагогіки, дидактики, історії педагогіки, методики навчання, виховання, розвитку, трудової та графічної підготовки і профорієнтації дітей та учнівської молоді в закладах освіти.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних психологів, вихователів, учителів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

ББК 74.20